

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти магистратура
мутахассислигининг малака талаblари

Тошкент

СЎЗ БОШИ

1. ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ВА КИРИТИЛГАН:

- Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети;
- Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги.
- Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Ўзбек тили, адабиёти ва фольклори институти

2. ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг 2018 йил «18» 10 даги 4 - сонли йиғилишида маъқулланган.

3. ЖОРИЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги.

МУНДАРИЖА

Т/р		бет
1.	<i>5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти мутахассислигининг умумий таснифи</i>	4
1.1	Қўлланиш соҳаси	4
1.2	<i>5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг таснифи</i>	4
2.	<i>5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти мутахассислиги бўйича магистрларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар</i>	5
2.1	Магистрларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар	5
2.2.	<i>5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари</i>	6
3.	<i>5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти магистратура мутахассислиги ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар</i>	8
3.1	Ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар.....	9
3.2	<i>5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти магистратура мутахассислиги ўқув режасидаги юклама ҳажми</i>	10

1. 5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти мутахассислигининг умумий таснифи

5A111201- Ўзбек тили ва адабиёти магистратура мутахассислиги бўйича магистрлар тайёрловчи олий таълимнинг дастури асосида амалга оширилади, унинг назарий ва амалий машғулотларини тўлиқ ўзлаштирган, яқиний давлат аттестациясидан муваффақиятли ўтган шахсга «магистр» малакаси (даражаси) ҳамда олий маълумот тўғрисидаги давлат намунасидаги расмий ҳужжат(лар) берилди.

Ўқув режа ва фан дастурининг меъёрий муддати, ўқиш шакли ва мос малака (даража)си 1 -жадвалда келтирилган.

1-жадвал

Ўқув режа ва фан дастурининг муддати, ўқиш шакли ва битирувчиларнинг малака(даража)си

Ўқув режа ва фан дастурининг номи	Малака (даража)	Ўқув режа ва фан дастурини ўзлаштиришнинг меъёрий муддати
Мутахассисликнинг ўқув режа ва фан дастурлари	Магистр	2 йил

1.1. Қўллаиш соҳаси

1.1.1. Олий таълимнинг ушбу малака талаби 5A111201-Ўзбек тили ва адабиёти магистратура мутахассислиги бўйича магистрлар тайёрлаш ўқув режа ва фан дастурларининг ўзлаштирилишини амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги олий таълим муассасалари учун мажбурий талаблар мажмуасини ифодалайди.

Олий таълим муассасаси мазкур магистратура мутахассислиги бўйича кадрлар тайёрлаш ваколатига эга бўлганда асосий ўқув режа ва фан дастурларини амалга ошириш ҳуқуқига эга деб ҳисобланади.

1.1.2. Малака талабнинг асосий фойдаланувчилари:

- мазкур магистратура мутахассислиги бўйича фан, техника ва ижтимоий соҳа ютуқларини ҳисобга олган ҳолда ўқув режа ва фан дастурларини сифатли ишлаб чиқиш, самарали амалга ошириш ва янгилаш учун масъул - олий таълим муассасаларининг профессор ўқитувчилари;

- магистратура мутахассислигининг ўқув режа ва фан дастурларини ўзлаштириш бўйича ўқув-тарбия фаолиятини самарали амалга оширувчи барча ходимлари ва талабалари;

- ўз ваколат доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим муассасаларининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўқув бўлими бошлиғи, деканлар ва кафедра мудирлари);

- битирувчиларнинг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация комиссиялари;

- олий таълим муассасасини молиялаштиришни таъминловчи органлар;

- олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли давлат органлари;

- таълим соҳасининг магистратура мутахассисликларидан бирини ихтиёрий танлаш ҳуқуқига эга бўлган бакалаврлар ва бошқа манфаатдорлар.

1.2. 5A111201-Ўзбек тили ва адабиёти мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг таснифи.

1.2.1. 5A111201-Ўзбек тили ва адабиёти мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг соҳалари:

5A111201 - Ўзбек тили ва адабиёти магистратура мутахассислиги қўшимча равишда олий таълим муассасаларида мутахассисликка оид фанларни ўқитиш, илмий тадқиқот ишлари билан шуғулланиш, мос таълим йўналишлари бўйича таълимни амалга оширувчи вазирликлар, унинг тармоқ бошқармалари ва муассасаларида жараёни лойиҳалаштириш ва бошқариш каби комплекс масалалар мажмуасини қамраб олади.

1.2.2. 5A111201 — Ўзбек тили ва адабиёти магистратура мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг объектлари:

- ўзбек тили ва адабиёти;
- тил қурилиши, тил ва нутқ бирликлари;
- ўзбек тилининг тараққиёт қонуниятлари;
- Ўзбекистондаги лисоний вазият;
- тилшунослик: анъанавий ва замонавий йўналишлари;
- амалий тилшунослик соҳалари;
- адабий ва назарий манбалар;
- лингвистик манбалар;
- матнлар;
- луғат ва комуслар;
- лингвистик методлар;
- замонавий педагогик технологиялар.

Мутахассислик бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда магистрларнинг касбий фаолият объектларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

1.2.3. Таълим соҳаси бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг турлари

- *илмий-педагогик;*
- *илмий-тадқиқот;*
- *маънавий-маърифий;*
- *ташқиллий-бошқарув;*
- *олий, малака ошириш ва қайта тайёрлаш, ўрта махсус, касб-хунар таълими*

тизимидаги педагогик фаолият

- *поширлик ва муҳаррирлик фаолияти;*
- *турли хизматлар курсатиш кабиларни ўз ичига олади.*

Мутахассислик бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда магистрларнинг касбий фаолият турларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

1.2.4. Таълимни давом эттириш имкониятлари

Магистратура битирувчилари магистр академик даражасини олгандан сўнг олий таълим муассасалари ҳамда Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва тармоқ ИТИларда катта илмий ходим-изланувчи ва мустақил тадқиқотчи сифатида илмий-тадқиқот ишларини давом эттириши мумкин.

2. 5A111201-Ўзбек тили ва адабиёти мутахассислиги бўйича магистрларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар

2.1. Магистрларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар

- илмий дунёқарашга доир билимлар тизимини эгаллаган бўлиши, умумметодологик фанлар асосини, давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиши; ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қилиш;
- ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қилиш;
- миллий маънавий ва умуминсоний қадриятлар бўйича ўз нуқтаи назарини оғзаки ва ёзма баён этиши, миллий ғоянинг назарий асосларни англаган ҳолда “Озод ва обод ватан, эркин ва фаровон ҳаёт қуриш” бош ғоясининг моҳиятини ҳамда унинг асосий ғоялар

билан муносаблиги ва фарқини билиш;

- табиат ва жамиятда юз бераётган жараён ва ходисалар ҳақида яхлит тасаввурга эга бўлиши, инсоннинг маънавий қиёфаси ҳақида билимларга эга бўлиши, улардан ҳаётда ва касбий фаолиятида ҳамда замонавий илмий-тадқиқотларда фойдалана олиш;

- шахснинг инсон, жамият, атроф-муҳитга бўлган муносабатини тартибга солувчи ҳуқуқий ва ахлоқий меъёрларни касбий фаолиятида қўллаш олиш;

- янги билимларни мустақил ўзлаштириши олиши, такомиллаштириши ва ўз меҳнатини илмий асосда ташкил қила билиш;

- ўзининг индивидуал билимларига таянгани ҳолда ижтимоий ва шахсий аҳамиятга эга бўлган муаммоларни тушуниши ва уларни таҳлил қилиш;

- ўз фаолиятида меъёрий ҳуқуқий ҳужжатлардан фойдалана билиш;

- фикрлаш маданияти, муайян тафаккур услубига, оғзаки ва ёзма нутқини аниқ баён қилиш;

- ўзлаштирилган билимларни ижодий-танқидий қўриб чиқиш ва таҳлил қилиши, улардан илмий фаолиятида фойдалана олиш;

- илмий фаолияти натижаларини ҳис қилишга йўналтирилган ижтимоий масъулият шаклланиши бўлиш;

- касбий фаолиятда ўзлаштирилган фанларнинг асосий қонунларидан фойдаланиши, методларни таснифлаши, методологик тамойиллардан илмий фаолиятида фойдалана олиш;

- хорижий тиллардан бирини илмий мулоқот ва касбий малака алмашиш воситаси сифатида эгаллаган бўлиш;

- ахборотни тўплаш, сақлаш, уларга ишлов бериш ва улардан фойдаланиш усулларини эгаллаш;

- ўзининг касбий фаолиятида асосли мустақил қарорлар қабул қила билиш;

- ахборот, билим, маълумотни бир-биридан фарқлаш малакасига эга бўлиш ва ахборот технологияларидан фойдалана олиш;

- бугунги ахборотлашган жамият шароитида ахборот технологияларининг моҳияти ва аҳамиятини тушуниш, ахборот хуружи хавфи ва таҳдидларни англаш, ахборот хавфсизлигининг асосий талабларига риоя қилиш;

- интернет тармоғидан ахборотларни олиш, сақлаш, қайта ишлашнинг асосий усуллари ва воситаларига эга бўлиши, ахборотни бошқариш воситаси сифатида компьютер билан ишлаш;

- педагогик фаолиятида ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиш;

- таълим сифати ва самарадорлигини оширишга инновацион ёндашиш;

- илмий фаолияти натижалари бўйича давлат ва хорижда эълон қилинган лойиҳаларда иштирок этиш учун лойиҳа тайёрлаш;

- патент олиш учун иш меъёрий ҳужжатлар тайёрлай олиш;

- давлат, нодавлат ва ношароит ташкилотлари томонидан эълон қилинган лойиҳаларда иштирок этиш учун лойиҳа тайёрлаш *малакаларига эга бўлиши лозим.*

Магистр:

– мутахассисликлари бўйича олий маълумотли шахслар эгаллаши лозим бўлган лавозимларда мустақил ишлашга;

– мутахассисликлари доирасида танланган мутахассислик бўйича олий таълим муассасаларида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва тармоқ ИТИларда катта илмий ходим-изланувчи ва мустақил тадқиқотчи сифатида илмий-тадқиқот ишларини давом эттиришга;

– кадрларни қайта тайёрлаш ва малака ошириш тизимида қўшимча касб таълими олиш учун тайёрланадилар.

2.2. 5A111201-Ўзбек тили ва адабиёти мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари
Илмий-педагогик фаолиятида:

- фаннинг замонавий ютуқлари, педагогик технологиялардан фойдаланиш, дарсни ўқув-тарбиявий жараён қонуниятлари асосида ташкил этиш, таълим олувчиларнинг кизиқишлари, лаёқати ва талабларини ҳисобга олиш асосида улар томонидан билимларнинг пухта ўзлаштирилиши учун зарур шароитларни яратиш;

- таълим олувчи шахсининг ҳар томонлама ривожлантириш жараёнини мотивациялаш ва фаоллаштириш, ўқув-тарбиявий фаолият барча босқичларининг мантикийлиги ва эмоционалликка эришиш, дидактик воситалардан самарали фойдаланиш; зарур билим, кўникма ва малакалар, фикрлаш ва фаолият рационал усулларини шакллантириш, мавжуд билимларни доимо бойитиб бориш эҳтиёжини юзага келтиришда бир дарсни ташхис этиш, прогнозлаш ва пухта лойиҳалаштириш;

-ҳар бир дарснинг таълимий вазифаларини аниқ белгилаш, дарсни ахборотлар билан бойитиш, ижтимоий ва шахсий эҳтиёжларни ҳисобга олиш билан мазмунини оптималлаштириш, идрок этиш ва ўзлаштиришнинг энг янги технологияларини қўллаш, турли хилдаги шакл, метод ва воситалардан мос равишда фойдаланиш;

- жамоавий фаолият усуллари билан бирга таълим олувчиларнинг мустақил фаолиятларини ташкил этишнинг турли шаклларида фойдаланиш, тезкор қайта алоқани таъминлаш, назорат ва бошқарувни амалга ошириш, дарсни маҳорат билан ўтказишни таъминлаш;

-таълим олувчиларни миллий ва умуминсоний қадриятлар асосида тарбиялаш, уларда юксак маънавий-ахлоқий фазилатлар (ватанпарварлик, тиришқоқлик, тартиблилик, масъулиятлилик, интизомлилик, мустақиллик, толерантлик ва бошқалар)ни шакллантириш;

- педагогик одоб талабларига амал қилиш, таълим олувчилар билан ҳамкорлик ва уларнинг муваффақият қозонишларидан манфаатдор бўлиш;

- таълим олувчиларда ўқув-билиш фаолиятига доир ижобий сифатлар, қизиқиш, ижодий ташаббускорлик ва фаолликни шакллантириш ҳамда ривожлантириш;

- таълим олувчиларнинг идрок этиш имкониятлари даражасини ўрганиш, ҳисобга олиш, "ривожланишнинг яқин зонасини лойиҳалаштириш", "ўзиб кетиш" даражасидаги ўқув машғулотларини ташкил этиш;

- таълим олувчиларнинг шахсий ва касбий ривожланишини таъминлаш мақсадида таълим-тарбия шакл, метод ва воситаларини ҳамда таълим технологияларини оқилона танлаш ва самарали қўллаш;

- таълим олувчиларнинг ўзлаштирилаётган ўқув дастурлари билан боғлиқликдаги билиш имкониятлари, эҳтиёжлари ва муваффақиятларини ўрганиш ва олинган натижалар асосида таълим, тарбия ва ривожланишнинг индивидуал йўналишларини лойиҳалаштириш;

- таълим ва тарбия жараёнини таълим олувчиларнинг ёш ҳамда психофизиологик хусусиятларига, шу жумладан, уларнинг таълимий эҳтиёжларига мос келувчи педагогик технологиялардан фойдаланган ҳолда ташкил этиш;

- педагогик жамоа, ота-оналар, давлат ва нодавлат ташкилотлар билан ҳамкорликни ташкил этиш;

- касбий ўз-ўзини тарбиялаш ва ривожлантириш.

- педагогларнинг касбий эҳтиёжлари ҳамда имкониятларини ўрганиш ва таҳлил қилиш ҳамда олинган натижалар асосида индивидуал методик қўллаб-қувватлаш тизимини лойиҳалаштириш;

- педагогларнинг ҳамкорликдаги методик фаолияти натижаларини амалда қўлланишини тадқиқ этиш, ташкил этиш ва баҳолаш;

- таълимий дастурларни ва таълим олувчиларнинг индивидуаллигини ривожлантириш йўллари лойиҳалаштириш;

- ўқув фанлари мазмуни, назорат шакл ва методларини ҳамда дидактик-коррекцион материалларини лойиҳалаштириш;

- ўқитиш жараёни сифатини таъминловчи таълимий муҳитни лойиҳалаштириш;

- бўлғуси педагогик фаолиятни лойихалаштириш *малакаларига эга бўлиши керак.*

Илмий-тадқиқот фаолиятида:

-манбаларга асосланган ҳолда, инновацион ва фундаментал тадқиқотлар олиб бориш, соҳанинг назарий ва амалий муаммоларини билиш, давр учун долзарб ҳал этилиши лозим бўлган ва такомиллаштириш талаб этиладиган йўналишларга доир мавзуларни аниқлай олиш;

- илмий-тадқиқотларни ўтказиш ва янги илмий ҳамда амалий натижаларни олиш;

- замонавий тадқиқот методлари ва методологияси, таълим-тарбияга доир назариялар, концепциялар, илғор тажрибалардан фойдаланиш;

- илмий муаммоларни ҳал этишнинг концептуал ва назарий моделларини ишлаб чиқиш *малакаларига эга бўлиши керак.*

Маънавий-маърифий фаолиятида:

-маънавий-маърифий ишларни режалаштира олиши, уни ташкил этиш методикасини эгаллаш, ўқувчилар онгига миллий истиқлол ғоясини сингдириш:

-ўқувчиларда мафкуравий ва ахборот хуружларига қарши иммунитетни юзага келтириш метод ва технологияларини билиши;

-глобаллашув шароитида кечаётган жараёнларда ахборот коммуникация технологияларининг ўрни ва таъсири ҳақида тушунтириш ишларини олиб бориш:

-махаллаларда маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича индивидуал суҳбат ўтказиш;

-миллий урф-одат ва маросимларни ўтказишда, умуминсоний кадриятлар, меҳр-мурувват, бағрикенглик, ватанпарварлик, садоқат каби юксак инсоний фазилатларни очиб бериш *қобилиятларига эга бўлиши керак.*

Ташкилий-бошқарув фаолиятида:

- таълим-тарбия жараёни қатнашчилари ва ижодий жамоани бошқариш, ишлаб чиқариш жараёнлари ва ресурсларини режалаштириш;

- e-learning ва m-learning технологиялари асосида корпоратив ўқитишни ташкил қилиш ва корпоратив маълумотлар базасини ривожлантириш;

- илмий ва ўқув фаолияти сифатини бошқариш жараёнларини ишлаб чиқиш ва татбиқ қилиш;

- замонавий ахборот технологиялари тизимини яратиш ва улардан фойдаланиш билан боғлиқ бўлган жараёнларни такомиллаштириш *малакаларига эга бўлиши керак.*

Олий, малака ошириш ва қайта тайёрлаш, ўрта махсус, касб-ҳунар таълими тизимидаги педагогик фаолиятда:

- мутахассислик фанларини ўқитиш методикасини эгаллаши;

- олий, малака ошириш ва қайта тайёрлаш, ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасаларида мутахассисликка оид тайёргарлик йўналишида назарда тутилган ўқув фанлари бўйича амалий ва лаборатория машғулотларини ўтказиш маҳоратига эга бўлиши;

- замонавий ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиб ўқув машғулотларини ташкил этиш ва ўтказиш;

- мутахассислик фанлари бўйича машғулотларни ўтказиш учун зарур бўлган ўқув-методик ҳужжатларни тайёрлаш ва расмийлаштириш;

- мутахассислик фанлари бўйича машғулотларни ўтказиш учун ўқитишнинг техник ва компьютер воситаларидан фойдаланиш;

- мустақил таълим ва ижодий изланиш натижасида ўқитилаётган фан ҳамда педагогик фаолият соҳасидаги янги шакл, методлар воситаларни ўзлаштириш ва ўз-ўзини ривожлантириш;

- электрон ахборот таълим муҳитида таълим жараёнини педагогик лойиҳалаштириш;

- электрон (e-learning) ва мобил (m-learning) ўқитиш учун ўқув-методик мажмуаларни ишлаб чиқиш;

- узлуксиз таълим тизимининг ДТС, Давлат талаблари ва бошқа ўқув-меъёрий

хужжатларни ишлаб чиқиш *малакаларига эга бўлиши лозим.*

Турли хизматлар кўрсатиш:

- мутахассисликка мос маслаҳатчилик хизмати;
- ўзбек тили ва адабиётини илмий ўрганиш, жараёнларни объектив ва холис илмийлик нуқтаи назаридан ёритиш;
- тадқиқ қилинган мавзулар бўйича аниқ маълумотларга эга бўлиш;
- кутубхоналар, ахборот-ресурс марказлари, вақтли матбуот саҳифалари ва архив маълумотларидан фойдалана олишга оид методик фаолиятни амалга ошириш;
- пуллик таълим хизмати кўрсатиш;
- ихтисосликка мос мавзу бўйича давлат грантлари ва хўжалик шартномалари асосида тадқиқот ишлари бошқа хизматларни кўрсатиш *қобилиятларига эга бўлиши лозим.*

3. 5A111201-Ўзбек тили ва адабиёти магистратура мутахассислиги ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

Магистратура мутахассислиги ўқув режаси ва фанлар дастурлари бакалаврият таълим йўналишининг ўқув режаси ва фанлар дастурлари билан узлуксизлик ва узвийлик таъминланишини инobatга олган ҳолда ишлаб чиқилиши ва талабалар томонидан кўйидаги мажбурий блоклар ўзлаштирилишини назарда тутиши зарур:

- умумметодологик фанлар;
- мутахассислик фанлари;
- илмий фаолият.

Ўқув режа ва фанлар дастурлари мажбурий ўқув фанлари билан бир қаторда талабалар танлаган фанларни ҳам ўз ичига олиши лозим.

Талабаларнинг ўқув режа ва фанлар дастурларини ўздаштиришда ўқув фанларининг бир қанча масалалари ва муаммолари бўйича мустақил билим олиши назарда тутилиши зарур.

Ўқув режа ва фан дастурини ишлаб чиқишда ОТМ республика иқтисодиёти ва ижтимоий тармоқлари, бошқарув ва хўжалик юритиш субъектлари учун фундаментал, айниқса, юқори ва инновацион технологиялар бўйича чуқур билим ҳамда амалий кўникмаларга эга бўлган кадрлар эҳтиёжини ҳамда узвийлик ва узлуксизлик тамойилларини ҳисобга олиши керак.

ОТМлар ўқув режа ва фан дастурини фан, таълим, техника, маданият, санъат, иқтисодиёт, технология ва ижтимоий соҳа ри. эж. фанинини ҳисобга олган ҳолда мунтазам равишда янгилаб туриши лозим.

Ўқув режа ва фан дастурини ишлаб чиқишда ОТМ томонидан битирувчиларнинг умуммаданий компетенцияларини (ижтимоий ўзаро таъсир, ўз-ўзини ташкил қилиш ва бошқариш, тизимий-фаолият тавсифидаги компетенцияларни) шакллантиришдаги имкониятлари аниқланган бўлиши керак. ОТМ ўзининг ижтимоий-маданий муҳитини шакллантиришга, шахснинг ҳар томонлама ривожланиши учун зарур бўлган шароитларни яратишга масъул.

ОТМ ўқув жараёнини ижтимоий-тарбиявий ривожлантиришга, талабаларнинг ижтимоий ташкилотлар ишида, спорт ва ижодий тўғаракларда, магистрларнинг илмий жамиятларида иштирокига қўмаклашиши лозим.

Компетентли ёндашувни амалга ошириш, ўқув жараёни машғулотларини ташкил этишда фаол ва интерфаол (компьютер симуляторлари, ишбилармонлар ўйини, муайян вазиятларни кўриб чиқиш ва ҳ.к.) шаклларни ўтказишни, талабаларнинг касбий кўникмаларини шакллантириш ва ривожлантириш мақсадида аудиториядан ташқари иш билан биргаликда жаҳон педагогик амалиётида қўлланиладиган замонавий педагогик

технологиялар, ўқитишнинг самарали стратегиялари, методлари ва услубларини кенг қўллашни назарда тутиши керак.

Фанларнинг ўқув дастурини шакллантиришда ОТМ талабаларининг ҳуқуқлари ва мажбуриятлари билан таништиришга, талабалар учун танлов фан (модул, курс)лари мажбурий эканлигини тушунтириши керак.

Талабаларда билим, амалий малака ва кўникмаларни тўлиқ шакллантириш учун ОТМ ўқув режа ва фан дастури ўқув фанлари (модуллари) бўйича лаборатория ишлари ва амалий машғулотларни қамраб олиши керак.

Магистратура мутахассислиги ўқув режасига мувофиқ равишда яқиний давлат аттестацияси ва магистрлик диссертациясининг ҳимояси билан тугалланиши шарт.

Ўқув режага киритиладиган мутахассисликка оид фанларнинг амалий машғулотлар ва лаборатория ишлари олий таълим муассасаларида ўтказилади.

Назария ва амалиёт яхлитлигини таъминлаш учун магистрантларнинг илмий амалиёт (стажировка)лари олий таълим муассасалари, илмий тадқиқот ҳамда кадрларни малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш институтларида ўтказилади.

3.1. Ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

Умумметодологик фанлар блоки:

– миллий гоя ва ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг боғлиқлигини ва унинг асосий мақсадларини англаши;

– тадқиқот жараёнини тавсифлаш, хулосаларни таърифлаш ва олинган натижаларни баҳолаш, эмпирик ва назарий тадқиқот усулларини фарқлаш, кенгайтирилган тадқиқот режасини ишлаб чиқиш, фундаментал, амалий, инновацион лойиҳаларнинг бир-биридан фарқини билиши;

– таълимга технологик ёндашув, ўқув мақсадларини аниқлаштириши, педагогик фаолиятни оқилона режалаштириши ва ташкил этиши;

– ахборот тизимларини ташкил этиши ва бошқариши;

– нутқнинг коммуникатив сифатли бўлишини таъминлаши;

– амалдаги қонунчилик нормаларини қўллаш орқали ҳуқуқий масалаларни ҳал қилиши лозим.

– адабиётшунослик ва тилшуносликнинг энг сўнгги ютуқлари асосида илмий ижод табиати, хусусан, бадииятини ҳис этиши;

– Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан тасдиқланадиган олий таълимнинг магистратура мутахассисликлари ўқув режаларидаги умумметодологик фанлар блокига қўйиладиган умумий талаблар асосида белгиланади.

Мутахассислик фанлари блоки:

– ижтимоий-иқтисодий жараёнларни таҳлил этиши, моделлаштириши ва педагогик таълим соҳасидаги магистратура мутахассисликлари бўйича назарий ва амалий билимларни, ўқув ва кўникмаларни шакллантириши;

– лингвистика назариясининг асосий масалалари, тил бирликлари талқини, тил тизимига оид янгича қарашлар, ёндашувлар ҳақида апрофлича маълумотга эга бўлиши, назарий билимни амалда қўллаш кўникмаларини эгаллаши, амалий тилшунослик соҳаларига доир билимларни ўзлаштириши, ассоциатив тилшунослик асосларини билиши, тажрибалар мақсадини англаши;

– тилшуносликнинг янги йўналишлари мазмуни, моҳияти ҳақидаги маълумотларни, концепт, реалія, реалія бирлик, лакуна каби лингвокультурологик тушунчаларни ўзлаштириши, антропоцентрик парадигма, тил ва маданият муносабатлари ҳақида билим кўникмаларига эга бўлиши, тилнинг тўплаш функцияси, миллий кадриятларни ифодалаш хусусиятларини англаши;

– адабиёт назарияси, ўзбек адабиёти тарихи, адабий жараён, адабий танқидчилик ва жаҳон адабиётшунослик назарияси ҳақида тасаввурга эга бўлиши;

– мумтоз адабиётнинг шаклланиб, тараққий этишига таъсир қилган муҳим омиллар ва ушбу адабиётнинг асосий йўналишлари тўғрисида тасаввур эга бўлиши, адабиётнинг мазмун-моҳияти даврий ходисалар ўзгариб, бойиб боришини билиши, мумтоз адабиётнинг асосий йўналишига оид муаммолар бўйича ечимлар қабул қила олиши;

– истиқлол даври адабиётининг тараққий этишига таъсир қилган муҳим омиллар ва ушбу адабиётнинг асосий йўналишлари тўғрисида тасаввурга эга бўлиши, истиқлол даври адабиётининг мазмун-моҳияти даврий ходисалар таъсирида ўзгариб, бойиб боришини билиши, истиқлол даври адабиётининг назарий масалаларга оид муаммолар бўйича ечимлар қабул қилиши;

– педагогик таълим соҳасидаги мутахассислик бўйича билимлар базасини яратиш, жамлаш ва улардан фойдаланиш кўникмаларини ривожлантириши;

– магистратура мутахассислиги бўйича илмий-тадқиқот ишларини бажариш, касб фаолиятининг кўзланган натижаларига эришишда жараёнларни моделлаштириш ва тизимли ёндашиш борасидаги илмий билимлар, амалий маҳорат ва кўникмаларни таъминлаши керак.

– Илмий фаолият блоки илмий тадқиқотлар методологияси ўзлаштирилишини, талабалар томонидан ихтисослашган илмий ва таълим муассасаларида муайян илмий-тадқиқот ва илмий-педагогик ишлар бажарилишини назарда тутиши лозим.

Илмий фаолият: илмий-тадқиқот ва илмий-педагогик ишлар бажарилишини назарда тутиши лозим.

Илмий-тадқиқот ишларига бўлган талаблар:

– мустақил тадқиқотчилик фаолиятининг амалий кўникмаларини ҳосил қилиши; ахборот технологияларининг замонавий воситаларидан фойдаланиб илмий-тадқиқотлар ўтказиш, тадқиқотлар натижаларини таҳлил қилиш ва акс эттириш, илмий мақолалар тайёрлашга доир билимлар ва кўникмаларни шакллантириши;

– талабаларга соҳа фан, техника ва технологиянинг энг янги ютуқларига асосланган ахборот базаларини қўллай билиш, улардан магистрлик диссертациясини бажаришда фойдаланиш кўникмасини сингдириши лозим.

Илмий-педагогик ишлар:

– замонавий педагогик ва ахборот технологияларидан, ўқув-тарбия ишларининг интерактив усулларида фойдаланган ҳолда педагогик фаолият маҳорати ва кўникмаларини шакллантириши;

– ўқув жараёнини илмий-услубий жиҳатдан таъминлашни ташкил этиш ўқуви ва кўникмаларини ҳосил қилиши лозим.

Илмий амалиёт:

– педагогика таълим соҳасида илмий тадқиқот олиб бориш, назарий ва амалий билимларни чуқурлаштириши;

– педагогика таълим соҳасидаги инновацион янгилıklar билан таништириши;

– педагогика таълим соҳасида амалий касбий ва илмий-тадқиқот компетенцияларни шакллантириши;

– касбга самарали мослашувни таъминлаши.

Бунда илмий амалиётга йўлланган магистратура талабаси ўқув жараёни жадвалини яқка жадвал (индивидуал график) асосида бажариши кўзда тутилади.

Танлов фанлари:

Мутахассислик бўйича фан, иқтиқодиёт, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда танлов фанларининг таркиби ва уларнинг мазмунига қўйилган талаблар ОТМ Кенгаши томонидан белгиланади.

Танлов фанлари таркиби ва мазмуни соҳа бўйича республика ҳамда хориждаги етакчи мутахассис-олимларнинг муаллифлик курслари ва муаммоли маърузалар асосида шакллантирилади.

3.2. 5A111201-Ўзбек тили ва адабиёти магистратура мутахассислиги ўқув режасидаги юклама ҳажми

Барча турдаги аудитория ва аудиториядан ташқари ўқув ишларини ўз ичига олган ўқув юкламасининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 54 соат қилиб белгиланади. Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда (қундузги) ўқини шакли аудитория мангулотларининг энг юқори ҳажми ҳафтасига - 36 соат қилиб белгиланиши мумкин. Қолган соатлар ҳажми мустакил таълим учун ажратилади.

Жорий, оралик ва якуний аттестацияларни ҳисобга олган ҳолда ўқув режа ва фан дастурининг умумий ҳажми 2 йиллик ўқув даври учун ҳафталик ўқув юкламалардан келиб чиққан ҳолда белгиланади.

Магистратура мутахассисликларининг ўқув режалари ва фанлар дастури мазмуни олғий малакали илмий ва илмий-педагог кадрлар тайёрлашнинг бирламчи ва бошланғич босқичи сифатида мутахассислик бўйича чуқур фундаментал ва амалий билимлар берилиши кўзда тутилган ҳолда шакллантирилади.

Фаол ва интeрфаол шаклларда ўтказилаётган мангулотларнинг улдини дастурининг асосий мақсади, талабалар қонингенти хусусиятлари ва муайян фан мазмуни билан аниқланади. Талабаларнинг академик гуруҳлари учун маъруза соатлари ҳажми аудитория вақтининг 50 фоизидан ошмаслиги керак. Фан мавзуларининг камида 20 фоизи (умумий юклама ҳажмига нисбатан) мустакил таълим тарзида ўзлаштирилиши лозим.

Ўқининг норматив муддати 2 йил бўлганда ўқув жараёни 100 ҳафтани ташкил этиши зарур.

Назарий таълим ва илмий фаолият	54 ҳафта
Илмий амалиёт (стажировка)	21 ҳафта
Аттестациялар	7 ҳафта
Таътиллар	18 ҳафта
Жами:	100 ҳафта

Таълим дастурини ўзлаштиришда бир қатор масалалар ёки интегралланган курслар муаммолари бўйича талабаларнинг мустакил таълими кўзда тутилган.

Ўқини даврининг умумий ҳажми қуйидагича тақсимланиши зарур:

назарий таълим - 35 - 55%;

аттестация - 4 - 7%;

таътиллар - 15 - 20%;

илмий фаолият - 45 - 65%.

Илмий фаолият магистратура талабасининг яқка тартибдаги календарь иш режаси асосида амалга оширилади ва қуйидагиларга бўлинади:

илмий тадқиқот иши ва магистрлик диссертациясини тайёрлаш - 40 - 60%;

илмий-педагогик иш ва малака амалиёти - 25 - 30%.

Назарий таълим ҳажми магистратура мутахассислигига қараб қуйидаги тарзда фанлар блоклари бўйича тақсимланади:

умумметодологик фанлар - 16%;

мутахассислик фанлари - 53,7%;

танлов фанлари - 30,3%.

Библиографик маълумотлар

УДК: 002:651.1/7

Гуруҳ Т 55

ОКС 01.040.01

Таянч сўзлар:

касбий фаолият тури, компетенция, модуль, таълим йўналиши, касбий фаолият объекти, касбий фаолият соҳаси, магистратуранинг ўқув режа ва фан дастури (магистратура дастури), профиль, ўқиб-ўрганиш натижалари, ўқув цикли, малака талаблари, компетенция, модуль, касбий фаолият соҳаси, касбий фаолият объекти, касбий фаолият тури, амалиёт, амалиёт объекти, кадрлар сифати, юклама, юклама ҳажми

Ишлаб чиқувчилар, келишилган асосий турдош олий таълим муассасалари ҳамда кадрлар истеъмолчилари
ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН:

ЎЗРФА Ўзбек тили, адабиёти ва фольклори институти

Директор **Н.Маҳмудов**

2018 йил « 4 » 08

М.Ў.

Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети

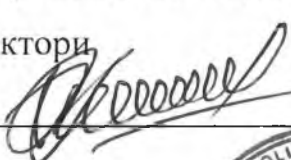
Ректор **Ш.С.Сирожиддинов**

2018 йил « 4 » 08

М.Ў.

КЕЛИШИЛГАН:

<p>Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги хузуридаги Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини ривожлантириш маркази</p> <p>Директор Б.Х.Раҳимов</p> <p>2018 йил « 7 » 08</p> <p>М.Ў.</p>	<p>ЎЗРФА Давлат адабиёт музейи</p> <p>Директор Ж.Эшонкулов</p> <p>2018 йил « 7 » 08</p> <p>М.Ў.</p>
--	---

<p>Жиззах давлат педагогика институти ректори</p> <p> А.Ж.Холбеков</p> <p>2018 йил « 7 » 08</p> <p>М.Ў</p>	<p>Чирчиқ давлат педагогика институти ректори</p> <p> Ғ.И.Мухаммедов</p> <p>2018 йил « 7 » 08</p> <p>М.Ў</p>
---	---

**5A11201 – Ўзбек тили ва адабиёти магистратура мутахассислиги
бўйича таълим дастурининг тузилиши**

T/p	Фанлар блоклари ва интеграллаштирилган курслар	Умумий юкламанинг ҳажми, соатларда
1.00	Умумметодологик фанлар	260
1.01	Илмий-тадқиқот методологияси	65
1.02	Махсус фанларни ўқитиш методикаси	65
1.03	Амалий хорижий тил	130
2.00	Мутахассислик фанлари	870
2.01	Лингвистика назарияси ва амалий тилшунослик	310
2.02	Тил таълимида психолингвистик ёндашув	124
2.03	Ўқув дастурларини яратиш методикаси (Curriculum Development)	64
2.04	Тил ва адабиёт таълимида тадқиқот методи ва методологияси	64
2.05	Мумтоз адабиётнинг асосий йўналишлари	184
2.06	Истиқлол даври ўзбек адабиётининг назарий масалалари	124
3.00	Танлов фанлари	490
	ЖАМИ	1620
4.00	Илмий фаолият	2430
4.01	Илмий-тадқиқот ва илмий-педагогик иш. магистрлик диссертациясини тайёрлаш	1026
4.02	Илмий семинар	270
4.03	Илмий амалиёт (стажировка)	1134
	ЖАМИ	4050
5.00	Аттестациялар	378
	ҲАММАСИ	4428

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги 5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти магистратура мутахассислиги учун янгидан яратиладиган малака талабларига киритиладиган кадрлар истеъмолчиларининг мутахассислик битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)

т/р	Вазирлик (идора)нинг ташкилот (корхона)лари учун кадр тайёрланаётган магистратура мутахассислиги		Вазирлик (идора)нинг магистратура мутахассислиги битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)
	шифри	номи	
1.	5A111201	Ўзбек тили ва адабиёти	<p>Битирувчи куйидаги касбий компетенция ва қобилиятларга эга бўлиши керак:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Ўзбекистон Республикаси Президентининг таълим тизимини такомиллаштиришга оид Фармонларини, бу борадаги Вазирлар Маҳкамасининг Қарорларини ҳамда “Таълим тўғрисида”ги, “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури тўғрисида”ги, “Бола ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида”ги Қонунларини, давлат таълим стандартларини билиши; -ўқитадиган ўқув предмети бўйича дарсни ташкил этиш методикасини, педагогик ва касбий мулоқот назарияси ва амалиётини тўлиқ ўзлаштириш; - ўзбек тили ва адабиётини умумтаълим мактаблари ҳамда академик лицейларда ўқитиш методикасига оид кўникмаларни ўзлаштириши; -хорижий тиллардан бирининг бошланғич босқичини ва ахборот-коммуникация технология- ларидан фойдаланиш; - ўзбек тили ва адабиёти фани бўйича ўқувчиларга давлат таълим стандартлари ва ўқув дастурларига асосланган назарий ва амалий ўқув машғулотларини олиб боришни таъминлаш; - ўқувчиларни фанлар бўйича олимпиадаларга, турли мусобақаларга, илмий конференция ва фестивалларга тайёрлаш, очик дарслар ташкил қилиш, фан тўғараклари ишларига раҳбарлик қилиш; -ўзбек тили ва адабиёт фанини ўқитишда намунавий инновацион технологик жараёнларни ишлаб чиқиш ва уларни дарс жараёнида қўллаш; - ўзбек тили ва адабиётига оид назарий билимларини мунтазам такомиллаштириб бориш, она тили ва адабиёт фанларининг долзарб масалаларини илғай олиш, ўқитувчилик фаолиятида қўллай билиш ва

			<p>Ўқувчиларга етказа олиш;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ўзбек тили ва адабиёти тарихи, таълимоти ва назариялари, йирик намояндалари, тилшунослик ва адабиётшуносликнинг фан соҳаси сифатида шаклланиши, ушбу соҳадаги турли мактаблар, олимларнинг концепция ва илмий ёндашувларини билиш; - тилшунослик ва адабиётшуносликдаги тизимли ёндашув усулларини таҳлил жараёнига татбиқ этиш; - она тили ва адабиёт фанини ўқитишда машғулотларда мавзунини ўқувчилар ёш хусусиятидан келиб чиқиб ўтиш усуллари борасида илмий билимлар, амалий маҳорат ва кўникмаларни эгаллаш; - илмий-тадқиқот институтлари ва илмий марказларда ўзбек тили, ўзбек адабиёти ҳамда бу фанларни умумтаълим мактабларида ўқитиш методикасига оид мавзуларда тадқиқот ишларини олиб бориш; - интернет тармоғидаги ўзбек тили ва адабиёти фанининг энг янги илмий ютуқлари ҳақидаги маълумотлар билан мунтазам танишиб бориш, фанга оид илмий тўпламлар, маҳаллий ва чет эл илмий-тадқиқот ютуқларини ўрганиш ҳамда илмий тадқиқотлари билан қатнашиб бориш; - дарс машғулотларида Ўзбекистон ва жаҳон тарихига оид манбалардан илмий, маънавий-маърифий соҳада фойдаланишни ташкиллаштириш; - ўқув машғулотларида ўқувчиларда умуминсоний кадриятларга содиқлик, меҳр-мурувват, бағрикенглик, ватанпарварлик, садоқат каби юксак инсоний фазилатларни шакллантиришга эътибор қаратиш; - Ўзбекистон ва жаҳон ҳамжамиятида юз бераётган ижтимоий-сиёсий воқелик ҳақида яхлит тасаввурга эга бўлиш, улардан ҳаёт ва касбий фаолиятда замонавий илмий асосларда фойдалана олиш.
--	--	--	--

ЎзРФА Ўзбек тили, адабиёти
ва фольклори институти директори.

Н.Махмудов

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус
таълим вазирлигининг Ўрта махсус, касб-хуна
таълим маркази директори ўрибосари

Х.Раҳмонов

ЎзРФА Давлат адабиёт музейи директори

Ж.Эшонкулов

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 13 майдаги “Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетини ташкил этиш тўғрисида”ги ПҚ– 4797 сонли Фармони, Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2017 йил 20 апрелдаги ПҚ-2909-сон Қарори билан тасдиқланган “2017-2021 йилларда Олий таълим тизимини комплекс ривожлантириш чора-тадбирлар Дастури ижросини таъминлаш бўйича Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Дастури”нинг III-қисмида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3151-сонли ҳамда 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3775-сонли қарорларида ва ҳар бир таянч ОТМ учун Ҳукумат томонидан чиқарилган Фармон ва қарорларида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида 5A111201–Ўзбек тили ва адабиёти магистратура мутахассислиги малака талабларини турдош олий таълим муассасалари билан

КЕЛИШУВ БАЁННОМАСИ

Тошкент ш.

“ ” _____ 2018 й.

Қатнашдилар: Д.Набиев – Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг биринчи ўринбосари, У.И.Иноятгов – Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазири, ЖизДПИ Ўқув ишлари бўйича проректори, НавДПИ ректори, КўқДПИ Ўқув ишлари бўйича проректори, НукДПИ Ўқув ишлари бўйича проректори, БухДУ Ўқув ишлари бўйича проректори, ГулДУ Ўқув ишлари бўйича проректори, СамДУ Ўқув ишлари бўйича проректори, ТерДУ Ўқув ишлари бўйича проректори, ҚаршиДУ Ўқув ишлари бўйича проректори, УргДУ Ўқув ишлари бўйича проректори, ФарДУ Ўқув ишлари бўйича проректори, ҚҚДУ Ўқув ишлари бўйича проректори, АндДУ Ўқув ишлари бўйича проректори, Б.Абдушукуров – Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети Ўзбек тили ва адабиётини ўқитиш факультети декани, О.Суннатов - Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети Ўзбек-инглиз таржима факультети декани, С.Абдуллаев - Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети Ўзбек филологияси факультети декани ва таклиф этилганлар

КУН ТАРТИБИ:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 13 майдаги “Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетини ташкил этиш тўғрисида”ги ПҚ– 4797 сонли Фармони, Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетида Ижодий ишчи гуруҳлар томонидан тайёрланган Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3151-сонли ҳамда 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3775-сонли қарорларида ва ҳар бир таянч ОТМ учун Ҳукумат томонидан чиқарилган

Фармон ва қарорлар асосида 5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти, 5A120102–Лингвистика (Ўзбек тили), 5A120101-Адабиётшунослик (Ўзбек адабиёти), 5A120104-Матншунослик ва адабий манбашунослик магистратура мутахассисликлари малака талаблари муҳокамаси.

Сўзга чиқди: Сўзга чиқди: Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетининг ўқув ишлари бўйича проректори И.Азимов ўз маърузасида Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 13 майдаги ПҚ-4797-сонли “Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетини ташкил этиш тўғрисида”ги Фармони ҳамда 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3151-сонли ҳамда 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3775-сонли қарорларида Ўзбек тили ва адабиёти мутахассислари олдида жуда катта масъулиятли вазифалар қўйилганлигини таъкидлади. Жумладан, Ўзбек тили ва адабиётини, унинг ўзига хос хусусиятлари, илмий-назарий, фалсафий-эстетик асосларини, замонавий таълим технологияларини чуқур ўзлаштирган, давр талабларига жавоб берадиган юксак малакали илмий ва педагог кадрлар тайёрлаш, талаба ёшларни, ўзбек тили ва адабиётининг бой имкониятларидан фойдаланган ҳолда, Ватанга муҳаббат ва садоқат, умумбашарий қадриятларга ҳурмат руҳида, кенг дунёқарашга эга бўлган ва мустақил фикрлайдиган, маънавий етук инсонлар этиб тарбиялаш, умумий ўрта таълим мактаблари ва академик лицейлари, олий таълим муассасаларида ўзбек тили ва адабиёти фанини ўқитишнинг янги ва самарали методлари бўйича илмий изланишлар олиб бориш, илғор педагогик технологияларни кенг жорий этиш вазифалари университетнинг устувор йўналиши сифатида белгилангани, шунинг учун ҳам ушбу вазифаларни ўз вақтида самарали ҳал этиш мақсадида таълим йўналишлари малака талабларини қайта ишлаб чиқиш зарурияти туғилганини айтиб ўтди ҳамда университет ректори томонидан тузилган ишчи гуруҳ томонидан таълим йўналиши малака талаблари Фармон ва қарорларда белгиланган вазифалар мазмун-моҳияти чуқур сингдирилган ҳолда қайта ишлаб чиқилгани ҳақида ахборот берди.

Мажлис иштирокчиларидан мазкур малака талабларини муҳокама қилиш ҳамда фикр-мулоҳазалар, таклифлар билдиришни сўради.

Эшитилди: Р.Ярқулов – университет ўқув-методик бўлими томонидан таълим йўналишлари бўйича мутахассисларни жалб қилган ҳолда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 13 майдаги “Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетини ташкил этиш тўғрисида”ги ПҚ- 4797 сонли Фармони. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3151-сонли ҳамда 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3775-сонли қарорларида белгиланган вазифаларга асосан магистратура мутахассисликларининг малака талаблари лойиҳалари ишлаб чиқилди. Малака талабларини ишлаб чиқувчи Ишчи гуруҳ қуйидаги таркибда фаолият юритди:

Ш.Сирожиддинов – Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети ректори, Ишчи гуруҳ раиси;

И.Азимов – Ўқув ишлари бўйича проректор – раис ўринбосари;

С.Абдуллаев – Ўзбек филологияси факультети декани в.в.б.;

Б.Абдушукуров – Ўзбек тили ва адабиётини ўқитиш факультети декани;

О.Суннатов – Ўзбек-инглиз таржима факультети декани в.в.б.

Кун тартибдаги мазкур масала бўйича йиғилишда билдирилган фикр-мулоҳазалар ва таклифлар асосида

ҚАРОР ҚИЛНДИ:

1. Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетида Ишчи гуруҳлар томонидан тайёрланган таълим йўналишлари малака талаблари Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 13 майдаги “Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетини ташкил этиш тўғрисида”ги ПҚ– 4797 сонли Фармони, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ–2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3151-сонли ҳамда 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3775-сонли қарорларида белгиланган вазифалар ва олий таълим соҳасини тартибга солувчи бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ҳамда халқаро тажрибаларга мувофиқ ишлаб чиқилганлиги, асосий кадрлар истеъмолчилари томонидан экспертизадан ўтказилганлиги инобатга олинсин.

2. Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетидаги мавжуд магистратура мутахассисликлари малака талабларини тайёрлашда турдош ОТМлар томонидан билдирилган камчилик ва таклифлар инобатга олингани таъкидлансин.

3. Мазкур малака талабларини ўрнатилган тартибда тасдиқлатиш учун Вазирлик ҳузуридаги Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини ривожлантириш марказига топширилсин.

Мажлис раиси

Ш. Сирожиддинов

Котиб

Н. Чиникулов

Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти
университети 5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти магистратура
мутахассислиги малака талабларининг ишлаб чиқувчилари ва асосий
кадрлар истеъмолчилари ўртасида

КЕЛИШУВ ДАЛОЛАТНОМАСИ

Тошкент ш.

“ _____ ” _____ 2018 й.

Биз куйида имзо чекувчилар – ЎзРФА Ўзбек тили, адабиёти ва фольклори институти директори проф. Н.Махмудов, ЎзРФА Давлат адабиёт музейи директори Ж. Эшонкулов ҳамда Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети ўқув ишлари бўйича проректори И.Азимова Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини ривожлантириш маркази, ЎзРФА Ўзбек тили, адабиёти ва фольклори институти, “Шарк юлдузи” журнали таъририяти ҳамда Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетининг профессор-ўқитувчилари билан биргаликда “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификатор”га мувофиқ 5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти магистратура мутахассислиги малака талабларини ишлаб чиқиётганлиги, муҳокама қилиш ҳамда ушбу ишлаб чиқилган малака талабларнинг мазмуни билан танишиб, келишув ҳақида ушбу далолатномани туздик:

5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти магистратура мутахассислиги малака талабларини ишлаб чиқилишида кадрлар истеъмолчилари ЎзРФА Ўзбек тили, адабиёти ва фольклори институти, ЎзРФА Давлат адабиёт музейи, Халқ таълими вазирлиги томонидан қўйилган талаблар инобатга олинган.

5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти магистратура мутахассислигининг малака талаблари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 10 январдаги “Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 16 августдаги “Олий таълимнинг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида”ги 343-сон қарорига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги 3-сон қарорига, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 13 майдаги ПҚ-4797 сонли “Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетини ташкил этиш тўғрисида”ги Фармони, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли, 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли қарорлари ва олий таълим соҳасини тартибга солувчи бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ҳамда халқаро тажрибаларга мувофиқ ишлаб чиқилган.

5A111201 – *Ўзбек тили ва адабиёти* магистратура мутахассислигининг малака талаблари ўқув режалари, фан дастурлари ҳамда бошқа ҳужжатларни яратиш учун асос ҳисобланади.

Ишлаб чиқилган 5A111201 – *Ўзбек тили ва адабиёти* магистратура мутахассислигининг малака талабларини ўрнатилган тартибда тасдиққа тавсия этиш мақсадга мувофиқ.

ЎзРФА Ўзбек тили, адабиёти
ва фольклори институти директори

Н.Махмудов

ЎзРФА Давлат адабиёт музейи
директори

Ж.Эшонқулов

Алишер Навоий номидаги Тошкент
давлат ўзбек тили ва адабиёти
университети Ўқув ишлари
бўйича проректори

И.Азимов

**5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти магистратура мутахассислиги
малака талабларининг ишлаб чиқилишига**

ТУШУНТИРИШ ХАТИ

5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти магистратура мутахассислигининг малака талабларини ишлаб чиқишда куйидаги меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларга асосланган:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 13 майдаги “Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетини ташкил этиш тўғрисида”ги ПҚ – 4797 сонли Фармони;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли Қарори;

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2018 йил 14 майдаги 426-сонли буйруғи;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишган қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли Қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли Қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-сонли топшириғи;

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг 2018 йил 7 июндаги “олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўқув йилига самарали тайёргарлик кўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли буйруғи.

5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти магистратура мутахассислигининг малака талабларини ишлаб чиқишда кадрлар истеъмолчилари томонидан берилган кўрсатмалар ҳисобга олинган. :

5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти магистратура мутахассислигининг малака талаблари бўйича “Гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар” блокнинг ҳажми 15-23%, “Математик ва табиий-илмий фанлар” блокнинг ҳажми 8-25%, умумқасбий фанлар 33-50 %, ихтисослик фанлар 10-15%, кўшимча фанлар 5-7 % гача ўзгармаган ҳолда қолди. Малака амалиёти муддати 18 ҳафтага ўзгарди, аттестациялар эса 19 ҳафта бўлиб, ўзгармаган ҳолда қолди.

Ушбу малака талаби “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”нинг мақсади ва вазифаларига мос, таълим-тарбияга йўналтирилган ҳамда Президент, Вазирлар Маҳкамасининг қарор-фармонларини амалга оширилишига қаратилган;

Малака талабида миллий мустақиллик, демократия, бой миллий ва маънавий анъаналар, халқнинг интеллектуал имкониятлари ва умуминсоний кадриятлари тамойиллари ҳисобга олинди;

Малака талаби асосида таълим олувчиларда чуқур билим, мустақил фикрлаш, юксак касбий компетентлик шаклланиши таъминланади;

Ушбу малака талаби халқаро тажриба, техника, технологиялар, фаннинг ривожланиш даражаси ва ютуқлари, иқтисодий устуворлик шароитида кадрларга нисбатан ишлаб чиқариш ва амалиётда қўйиладиган талабларни ҳисобга олган ҳолда яратилди;

Малака талаби шахснинг ҳар томонлама ривожланишини ҳисобга олган ҳолда келишув изчилликнинг мужассамлигини таъминлашга қаратилди;

Ўқув юкласининг оддийдан мураккабга томон тузилишига эришилганлиги натижасида таълим олувчиларнинг қобилиятлари ва эҳтиёжларига кўра таълимни табақалаштириш имкониятлари ҳисобга олинди.

5A111201 – *Ўзбек тили ва адабиёти* магистратура мутахассислигининг малака талабларига тажрибада синовдан ўтган таълим ҳамда ишлаб чиқариш амалий фаолиятларининг илғор меъёрлари киритилди;

5A111201 – *Ўзбек тили ва адабиёти* магистратура мутахассислигининг малака талабларини ишлаб чиқишда мамлакат ижтимоий-иқтисодий тарақиётининг истиқболлари, жамият эҳтиёжи, фан, техника, технология ва маданият ютиқлари, кадрлар тайёрлаш борасида жаҳон тенденцияларидан келиб чиқиб, иқтисодиёт соҳаларининг модернизациялашув шароитида кадрлар истеъмолчиларининг талабларини олий таълим мазмунига тезкор жорий этишга тегишли шароитлар яратилди, олий таълим давлат талим стандартларини халқаро амалиётдаги академик стандартлар билан уйғунлаштирилди ҳамда уларни узвийлиги таъминланди.

Алишер Навоий номидаги Тошкент
давлат ўзбек тили ва адабиёти
университети Ўқув ишлари
бўйича проректори

И.Азимов

5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти магистратура мутахассислигининг малака талабларини ишлаб чиқишда олий маълумотли кадрлар тайёрлашнинг хорижий тажрибалардан фойдаланганлиги хақида

МАЪЛУМОТНОМА

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 13 майдаги ПҚ-4797-сон Фармони, Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2017 йил 20 апрелдаги ПҚ-2909-сон Қарори билан тасдиқланган “2017-2021 йилларда Олий таълим тизимини комплекс ривожлантириш чора-тадбирлар Дастури ижросини таъминлаш бўйича Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Дастури”нинг III-қисмида ҳамда 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли Қарорларида ҳамда Вазирликнинг 2017 йил 6 майдаги 294-сонли, 22 майдаги 328-сонли, 26 майдаги 344-сонли, 30 майдаги 356-сонли, 3 июндаги 365-сонли, 5 июндаги 369- ва 371-сонли, 16 июндаги 399- ва 404-сонли, 19 июндаги 407-сонли, 7 июлдаги 458-сонли ва 10 июлдаги 460-сонли буйруқлари таълим-тарбия тизимининг барча бўғинларида бошқа фанлар қатори ўзбек тили ва адабиёти фанини ўқитишнинг ҳамда ушбу соҳа бўйича юқори малакали кадрлар тайёрлашнинг сифатини тубдан ошириш бўйича жуда муҳим ва долзарб вазифаларни қўйди. Жумладан, ўзбек тили ва адабиётини ўзига хос хусусиятлари, илмий-назарий, фалсафий-эстетик асосларини, замонавий таълим технологияларини чуқур ўзлаштирган, давр талабларига жавоб берадиган юксак малакали илмий ва педагог кадрлар тайёрлаш, талаба ёшларни ўзбек тили ва адабиётининг бой имкониятларидан фойдаланган ҳолда, Ватанга муҳаббат ва садоқат, умумбашарий кадриятларга ҳурмат руҳида, кенг дунёқарашга эга бўлган ва мустақил фикрлайдиган, маънавий етук инсонлар этиб тарбиялаш, умумтаълим мактаблари, академик лицей ва касб-хунар коллежлари, олий таълим муассасаларида ўзбек тили ва адабиёти фанини ўқитишнинг янги ва самарали методлари бўйича илмий изланишлар олиб бориш, илғор педагогик технологияларни кенг жорий этиш вазифалари факультетнинг устивор йўналиши сифатида белгиланди. Фармоннинг мазмун-моҳияти, мақсади ҳамда белгилаб берилган вазифалар малака талаблари мазмунига тўлиқ сингдирилди. Шу билан бирга, малака талабларини ишлаб чиқишда Буюк Британия, Германия, Япония, Жанубий Корея каби ривожланган хорижий мамлакатларнинг илғор тажрибалари ўрганилди. Уларнинг ўқитиш тизими, ўқув режасидаги фанлар рўйхати таҳлил қилиниб, ижобий жиҳатлари ўзлаштирилди. Ана шу асосда таълим йўналишида ўқитиладиган фанларнинг қиёсий жадвали тайёрланди. Қайта ишланган малака талаблари асосида таълим йўналишининг ўқув режаси ишлаб чиқилди. Янгиланган ўқув режасида 7 та фан ўзгартирилди, 4 та фаннинг мазмуни қисман ўзгартирилди, 2 та фан янги киритилди. Бу эса ўқув режасидаги фанларнинг 46% ини ташкил этади. Соатлар ҳисобида 1512 бўлиб, бу умумий соатларнинг 44 % ини қамраб олади.

5A111201 – *Ўзбек тили ва адабиёти* магистратура мутахассислигининг малака талаблари лойиҳасини ишлаб чиқишда хорижий мамлакатлардаги таълим соҳаси учун педагогик кадрлар тайёрлаш вақтининг кўп қисми малака амалиётини ўтказишга ажратилганлиги ҳисобга олинган. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 10 январдаги 3-сонли Қарори асосида стандартнинг янги лойиҳасида магистратура мутахассисликлари талабаларининг малака амалиётларини ўтказиш муддати 8 ҳафтага оширилди.

120 000 – Гуманитар фанлар таълим соҳаси учун кадрлар тайёрловчи хорижий университетларнинг аксариятида бакалавр йўналишларининг ўқитиш муддати 4 йил, магистратура мутахассисликлариники эса 2 йил этиб белгиланганлиги ҳисобга олинди.

Хорижий мамлакатлар олий таълим муассасаларидаги талабага ўз танлови бўйича фан ўрганиш имкониятини бериш, яъни таълимни демократлаштиришни назарда тутган ҳолда, ушбу 5A111201 – *Ўзбек тили ва адабиёти* магистратура мутахассислиги ўқув режасидаги танлов фанлари ҳажми олдинги авлод ўқув режасидаги танлов фанлари ҳажмига нисбатан оширилган.

**Алишер Навоий номидаги Тошкент
давлат ўзбек тили ва адабиёти
университети Ўқув ишлари бўйича
проректори**

И.Азимов

**Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги “Алишер Навоий
номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети Ўқув-услубий кенгаши
мажлисининг - сон
БАЁНИ**

“ ” _____ 2018 йил

Тошкент шаҳри

**Қатнашчилар: Ўқув-услубий кенгашнинг
21 нафар аъзоси**

Кун тартиби:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 13 майдаги “Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетини ташкил этиш тўғрисида”ги ПҚ–4797 сонли Фармони, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 5 майдаги “Ўзбекистон Республикасида тиббий таълим тизимини янада ислох қилиш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2959-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишган қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-сонли топшириғида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг 2018 йил 7 июндаги “олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўқув йилига самарали тайёргарлик кўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли буйруғида белгиланган вазифаларни ижросини таъминлаш мақсадида Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети профессор-ўқитувчилари томонидан хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган Малака талаблари ва ўқув режаларини муҳокама қилиш ҳамда уни тасдиқлаш учун тавсия этиш.

Эшитилди:

1. Сирожиддинов Ш.С. – Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети Ўқув-услубий кенгаши раиси, профессор. Хурматли мажлис қатнашчилари, кун тартибдаги масала бўйича сўзни Ўқув-услубий кенгаш котиби Н.Чиникуловга берсак. Марҳамат.

2. Чиникулов Н. – Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети Ўқув-услубий кенгаши котиби, доцент. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 13 майдаги “Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетини ташкил этиш тўғрисида”ги ПҚ– 4797 сонли Фармони, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 5 майдаги “Ўзбекистон Республикасида тиббий таълим тизимини янада ислох қилиш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2959-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишган қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-сонли топшириғида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг 2018 йил 7 июндаги “олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўқув йилига самарали тайёргарлик кўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли буйруғида белгиланган вазифаларни ижросини таъминлаш мақсадида университетда тажрибали профессор-ўқитувчилардан иборат ишчи гуруҳ тузилди. Ишчи гуруҳ аъзолари томонидан кўйилган 4 та таълим йўналиши ва 6 та магистратура мутахассисликлари бўйича кадрлар

истемолчилари талаблари ва хорижий тажрибалар асосида малака талаблари ва ўқув режалари ишлаб чиқилди:

таълим йўналишлари:

1. 5111200- Ўзбек тили ва адабиёти
2. 5112400- Ўзга тилли гуруҳларда ўзбек тили
3. 5120100-Филология ва тилларни ўқитиш (Ўзбек тили)
4. 5120900- Ўзбек-инглиз таржима назарияси ва амалиёти

магистратура мутахассисликлари:

1. 5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти
2. 5A120101 – Адабиётшунослик (Ўзбек адабиёти)
3. 5A120102 – Лингвистика (Ўзбек тили)
4. 5A120104 – Матншунослик ва адабий манбашунослик
5. 5A120106 – Адабиётчи (Олий адабиёт курси)
6. 5A120108 – Фольклоршунослик ва диалектология

Уларга ИТИларининг мутахассислари, кадрлар буюрмачилари ва истеъмолчиларидан келишув баённомаси олинган.

Сизлардан тайёрланган 4 та таълим йўналиши ва 6 та магистратура мутахассислиги бўйича малака талаблари ва ўқув режаларини муҳокама қилиб, ўз фикр-мулоҳазаларингизни билдиришларингизни сўрайман.

Сўзга чиқидилар:

1. Азимов И. – Кенгаш раиси ўринбосари, доцент. Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети таянч бўлган таълим йўналишлари ва мутахассисликлари бўйича кенгаш раисининг муовини, Ўқув ишлари бўйича проректор. Мухтарам Ўқув-услубий кенгаш аъзолари, профессор-ўқитувчиларимиз халқаро тажрибаларни ўрганиб, уларни таҳлил қилиб, республикамиз ижтимоий-иқтисодий тараққиётининг истикболларини, фан, технология ютуқларини ва кадрлар истеъмолчиларининг талабларини инобатга олиб, 4 та таълим йўналиши ва 6 та магистратура мутахассислиги бўйича малака талаблари ва ўқув режаларини ишлаб чиқилди. Шунинг учун ишлаб чиқилган малака талаблари ва ўқув режаларини маъқуллайман ва тасдиқлаш учун тавсия этаман.

2. Азимова И. – Ўқув-услубий кенгаш аъзоси, Ўзбек тилини ўқитиш методикаси кафедраси мудир, доцент. Хурматли бирлашма аъзолари, университетимиз профессор-ўқитувчилари томонидан ишлаб чиқилган 4 та таълим йўналиши ва 6 та магистратура мутахассислиги бўйича малака талаблари ва ўқув режалари қўйилган талабларни ўзида тўлиғича акс эттирган ва меъёрий ҳужжатлар асосида шакллантирилган. Улар олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификаторига мос равишда ўзбек тили ва адабиёти, ўзбек филологияси, ўзбек-инглиз таржима назарияси ва амалиёти бўйича чуқур билим ҳамда амалий қўникмаларни бажаришга мўлжалланган. Шунинг учун 4 та таълим йўналиши ва 6 та магистратура мутахассислиги юзасидан ишлаб чиқилган малака талаблари ва ўқув режаларини маъқуллайман ва тасдиқлаш учун тавсия этаман.

3. Ўқув-услубий кенгаш аъзоларидан: профессор Т. Эназаров, филология фанлари докторлари У. Жўрақулов, Р. Зоҳидов, доцентлар: М. Сапарниёзова, Х. Аҳмедов, С. Нормаматовлар ҳам сўзга чиқиб, 4 та таълим йўналиши ва 6 та магистратура мутахассислиги бўйича ишлаб чиқилган малака талаблари ҳамда ўқув режалари замонавий талаблар асосида тайёрланганлигини, уларда хорижий тажрибалар ҳамда республикамизда филология соҳасида амалга оширилаётган ишлар инобатга олинганлигини таъкидлашди. Шунингдек, улар 4 та таълим йўналиши ҳамда 6 та магистратура мутахассислиги бўйича ишлаб чиқилган малака талаблари ҳамда ўқув режаларини тасдиқлаш учун тавсия этишди.

4. Спирожидинов Ш.С. – Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети Ўқув-услубий кенгаши раиси, профессор. Университетимиз профессор-ўқитувчилари томонидан ишлаб чиқилган 4 та таълим йўналиши ва 6 та магистратура мутахассислиги бўйича малака талаблари ҳамда ўқув режалари белгиланган меъёрий ҳужжатлар асосида тайёрланган, уларда ўзбек тили ва адабиёти бўйича амалга оширилаётган ишлар, алифбо, имло борасида олиб борилаётган ислохотлар ҳамда халқаро тажрибалар ўз аксини топган деб ўйлайман.

Шунинг учун муҳокамага қўйилган 4 та таълим йўналиши ва 6 та магистратура мутахассислиги бўйича ишлаб чиқилган малака талаблари ҳамда ўқув режаларини маъқуллаш ва тасдиқлаш учун тавсия этишларингизни сўрайман.

Йпгилиш қарор қилади:

1. Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети профессор-ўқитувчилари томонидан кадрлар истеъмолчилари талаблари ҳамда хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган 4 та таълим йўналиши ва 6 та магистратура мутахассислиги бўйича малака талаблари ва ўқув режалари маъқуллансин.

2. Хорижий тажрибаларга таянган ҳолда ишлаб чиқилган 4 та таълим йўналиши ва 6 та магистратура мутахассислиги бўйича малака талаблари ва ўқув режалари Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигида ташкил қилинган ишчи гуруҳ вакиллари томонидан экспертизадан ўтказиш ҳамда ўрнатилган тартибда тасдиқланиши учун Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини ривожлантириш марказига топширилсин.

Алишер Навоий номидаги Тошкент
давлат ўзбек тили ва адабиёти университети
Ўқув-услубий кенгаши раиси, профессор

Ш. Сирожиiddинов

Ўқув-услубий кенгаш котиби, доцент

Н. Чиникулов

5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти магистратура мутахассислиги учун тайёрланган малака талабларига

ТАҚРИЗ

5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти магистратура мутахассислиги малака талаблари магистрлар тайёрлайдиган олий таълим дастурлари асосида ишлаб чиқилган. Олий таълим муассасида шакллантирилган ушбу малака талаблари 5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти магистратура мутахассислиги бўйича магистрлар тайёрлаш ўқув режа ва фан дастурларининг ўзлаштирилишини амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги олий таълим муассасалари учун мажбурий талаблар мажмуасини ифодалайди.

Мазкур магистратура мутахассислиги бўйича фан, техника ва ижтимоий соҳа ютуқларини ҳисобга олган ҳолда ўқув режа ва фан дастурларини сифатли ишлаб чиқиш, самарали амалга ошириш ва янгилаш учун масъул - олий таълим муассасалари профессор ўқитувчилари, магистратура мутахассислигида таълим жараёнини ташкил этувчи ходимлар ҳамда талабалар малака талабларининг асосий фойдаланувчилари ҳисобланади.

Малака талабларининг мазмуни магистрларнинг тайёргарлик даражасига, касбий, илмий-педагогик, илмий-тадқиқот фаолиятларига, маънавий-маърифий, ташкилий-бошқарув фаолиятларига, умумметодологик фанларга, мутахассислик фанларига қўйиладиган умумий талабларни ўз ичига олади.

Ушбу малака талаблари магистрантларнинг умуммаданий компетенцияларини (ижтимоий ўзаро таъсир, ўз-ўзини ташкил қилиш ва бошқариш, тизимий-фаолият тавсифидаги компетенцияларни) шакллантиришдаги имкониятлари, ижтимоий-маданий муҳитни юзага келтириш, шахснинг ҳар томонлама ривожланиши учун зарур бўлган шароитларни таъминлаш, компетентли ёндашувни амалга ошириш, талабаларнинг касбий кўникмаларини шакллантириш ва ривожлантириш, таълим жараёнида қўлланадиган замонавий педагогик технологиялар, ўқитишнинг самарали стратегиялари, методлари ва услубларинини қўллашни назарда тутган ҳолда ишлаб чиқилган.

Назарий таълим ҳажмининг магистратура мутахассислигига мослик даражаси ҳам инобатга олинган.

Давлат бошқарувининг ваколатли органлари томонидан белгиланган, Олий таълимнинг малака талабларини ишлаб чиқиш асосидаги йўриқномасига биноан тузилган ушбу малака талабларини амалиётга татбиқ этиш мумкин.

Ўзбек тили ва адабиёти магистратура мутахассислигининг ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талабларда магистратура мутахассислигининг ўқув ражаси ва фанлар дастурлари умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-хунар таълими билан узлуксизлик ва узвийлик:

таъминланишини инобатга олган ҳолда ишлаб чиқилган ва унда талабаларнинг куйидаги мажбурий – умумметодологик фанлар, мутахассислик фанлари, илмий фаолият ҳамда танлов фанлари блокларини ўзлаштириши назарда тутилган. Ҳар бир фан блоки бўйича белгиланган талабларнинг мазмун-моҳияти, уларнинг ўзаро боғлиқлиги, меҳнат бозори учун рақобатбардош кадр тайёрлашдаги аҳамияти кўрсатилган. Касбий фаолиятининг объектлари – ўзбек тили, адабиётшунослик, ўзбек тили ва адабиёти таълими жараёнлари; ўқитишнинг педагогик технологиялари ва методлари; таълимнинг назарий масалалари; ўзбек тили ва адабиётини ўқитиш методикаси; лойиҳалаштириш асосида ўқув жараёнини бошқариш технологиялари, маъруза, амалий ва лаборатория машғулотларини лойиҳалаштириш ва ташкил этиш жараёни, шахсий ва касбий ахборот майдонини шакллантириш жараёни, таълимни бошқариш ва педагогик жараёни ташкил этишнинг тўғри белгилаб олинганлиги бу йўналишда етук мутахассислар тайёрлашга яхши имкониятлар беради.

Узлуксиз таълим тизими талабларига риоя этилган магистратура мутахассисликларида ўқитилиши назарда тутилган фанларнинг мазмуни магистр қандай тасаввурга эга бўлиши; нималарни билиши ва қай даражада малака ҳосил қилиши ва кўникмаларга эга бўлиши кераклиги ҳақида аниқ тасаввур беради.

5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти мутахассислиги ўқув режасидаги умумий юклама ҳажмининг тақсимооти ҳам назарий таълим ва амалиётни уйғунликда олиб боришга мос қилиб тақсимланган.

5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти мутахассислиги учун тайёрланган ушбу малака талабларидаги магистрларнинг тайёргарлик даражаси ва зарурий билимлар мазмунига қўйиладиган талаблар бугунги куннинг мутахассиси - яхши билим ва малакага эга етук педагог, илмий ходим ва ташкилотчи-бошқарувчини етиштиришни кўзда тутганлигини алоҳида эътироф этамиз ва уни амалиётга татбиқ этиш мумкинлигини ҳисобга олган ҳолда тасдиқлашга тавсия этамиз.

Қ. Омонов,
Тошкент давлат шарқшунослик
институтини Шарқ филологияси факультетини
декани, филология фанлари доктори

TASDIQ QILINGAN

КБ: И. Чиряков

5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти магистратура мутахассислиги учун тайёрланган малака талабларига

ТАҚРИЗ

Ўзбек тили ва адабиёти магистратура мутахассислиги бўйича магистрлар тайёрлашга қаратилган мазкур малака талаблари 5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти мутахассислиги бўйича олий маълумотли магистрлар тайёрлаш ўқув режа ва фан дастурларининг ўзлаштирилишини амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги барча олий таълим муассасалари учун талаблар мажмуини ифодалайди. Унда мазкур мутахассисликнинг умумий тавсифи ва таснифи тақдим этилган: магистр касбий фаолиятининг соҳалари ва объектлари ҳамда магистр касбий фаолиятининг турлари, касбий мослашув ҳамда таълимни давом эттириш имкониятлари аниқ ва тўғри кўрсатиб берилган.

5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти мутахассислиги бўйича магистрнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар, магистратура таълим дастурини ўзлаштириш натижасида касбий тайёргарликнинг асосий турлари ва ихтисослигига мос касбий вазифалар қўйилган. Педагогик, илмий-тадқиқот ҳамда маънавий-маърифий, ташкилий-бошқарув фаолиятидаги вазифалари, магистрнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган талаблар аниқ белгиланган.

Ўзбек тили ва адабиёти магистратура мутахассислигининг ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талабларда магистратура мутахассислигининг ўқув режаси ва фанлар дастурлари умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълими билан узлуксизлик ва узвийлик таъминланишини инобатга олган ҳолда ишлаб чиқилган ва унда талабаларнинг қуйидаги мажбурий – умумметодологик фанлар, мутахассислик фанлари, илмий фаолият ҳамда танлов фанлари блокларини ўзлаштириши назарда тутилган. Ҳар бир фан блоки бўйича белгиланган талабларнинг мазмун-моҳияти, уларнинг ўзаро боғлиқлиги, меҳнат бозори учун рақобатбардош кадр тайёрлашдаги аҳамияти кўрсатилган. Касбий фаолиятининг объектлари – ўзбек тили ва адабиёти таълими жараёнлари, ўқитишнинг педагогик технологиялари ва методлари, таълимнинг назарий масалалари, ўқитиш методикаси, лойиҳалаштириш асосида ўқув жараёнини бошқариш технологиялари, маъруза, амалий ва лаборатория машғулотларини лойиҳалаштириш ва ташкил этиш жараёни, шахсий ва касбий ахборот майдонини шакллантириш жараёни, таълимни бошқариш ва педагогик жараёни ташкил этишнинг тўғри белгилаб олинганлиги бу йўналишда етук мутахассислар тайёрлашга яхши имкониятлар беради.

Фанлар блоки ва уларнинг мазмуни бакалавр билим, малака ва кўникмаларига қўйиладиган талаблар асосида фанларни тўғри танлаб қўйиш имкониятини яратган. Таълим сифатига қўйиладиган талаблар ва меҳнат бозори конъюнктураси тез ўзгараётган шароитда магистратура

мутахассисликлари бўйича ўқув режалар ва фанлар дастурларининг мослашувчанлиги таъминланиши лозимлиги бу хужжатнинг кимматини оширади.

Узлуксиз таълим тизими талабларига риоя этилган магистратура мутахассисликларида ўқитилиши назарда тутилган фанларнинг мазмуни магистр қандай тасаввурга эга бўлиши, нималарни билиши ва қай даражада малака ҳосил қилиши ва кўникмаларга эга бўлиши кераклиги ҳақида аниқ тасаввур беради.

5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти мутахассислиги ўқув режасидаги умумий юклама ҳажмининг тақсимоти ҳам назарий таълим ва амалиётни уйғунликда олиб боришга мос қилиб тақсимланган.

5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти мутахассислиги учун тайёрланган ушбу малака талабларидаги магистрларнинг тайёргарлик даражаси ва зарурий билимлар мазмунига қўйиладиган талаблар бугунги куннинг мутахассиси - яхши билим ва малакага эга етук педагог, илмий ходим ва ташкилотчи-бошқарувчини етиштиришни кўзда тутганлигини алоҳида эътироф этамиз ва уни амалиётга татбиқ этиш мумкинлигини ҳисобга олган ҳолда тасдиқлашга тавсия этамиз.

 Ж. Жўраев,
ЎзРФА Давлат музейи
етакчи илмий ходими,
филология фанлари номзоди